

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації,
спеціальної та інклюзивної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання
Едуард СИВОХОП
« 27 » червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З
ПОРУШЕННЯМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРИ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 «Спеціальна освіта»
Спеціалізація	016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород, 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями аутичного спектру в освітньому просторі» для здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціальності 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка освітньо-професійної програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини»

Розробник: Світлана СТЕБЛЮК, доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 15 від «26» червня 2024 року

Завідувач кафедри Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 12 від « 27 » червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 180	3-й	3-й
Кількість модулів – 2	Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,8 самостійної роботи студента –	6-й	6-й
	Лекції:	
	36	14
	Практичні (семінарські):	
	54	12
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
90	154	
Вид підсумкового контролю: екзамен		
Форма підсумкового контролю: усна		

2.МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями аутистичного спектру в освітньому просторі» побудована з урахуванням змісту Освітньо-професійної програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини» за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мета дисципліни – формування у здобувачів освіти складових професійної компетентності – інтегральної, загальних, фахових; здатності здійснювати психолого-педагогічний супровід дітей з розладами аутистичного спектру в інклюзивному освітньому середовищі, особливостей їх навчання у закладі освіти, забезпечення ефективної співпраці з сім'єю учня з РАС.

Відповідно до Освітньо-професійної програми вивчення дисципліни формуються складові професійної компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність до розуміння цінності різноманіття особистості як однієї з умов забезпечення прогресу в розвитку дитини з психофізичними порушеннями; здійснення інклюзивного навчання на основі визначення актуального і потенційного рівня розвитку дитини; уміння добирати і застосовувати корекційні методи, засоби і прийоми роботи, адаптувати та модифікувати зміст навчального матеріалу для задоволення особливих

освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку; забезпечення дружньої та безпечної атмосфери для інклюзивного навчання; розуміння цінності спільної роботи з батьками і сім'ями як важливого ресурсу для навчання учнів з порушеннями розвитку.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями аутистичного спектру в освітньому просторі**» є опанування таких дисциплін Освітньо-професійної програми:

ОК 1.7. Психологія

ОК 2.4. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини раннього та дошкільного віку з психофізичними порушеннями

ОК 2.7. Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями

ОК 2.8. Корекційна психопедагогіка

ОК 2.10. Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до Освітньо-професійної програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	ПРН 3
Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.	ПРН 4
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	ПРН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	ПРН 6

Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	ПРН 8
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	ПРН 10
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	ПРН 12
Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.	ПРН 13
Реалізувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН 14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями аутистичного спектру в освітньому просторі»**

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань; клінічну картину аутизму.	ПРН 3
Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики розвитку дітей з РАС, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, розуміти умови долучення дитини до інклюзивного освітнього середовища; особливості освітнього процесу в класі з інклюзивним навчанням для дітей з РАС.	ПРН 4
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу у роботі з дітьми з РАС у різних типах закладів; забезпечити індивідуалізацію освітнього процесу з урахуванням сильних сторін та потреб дітей з РАС.	ПРН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з РАС з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей; застосовувати технологію системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації.	ПРН 6

Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність; розуміти особливості психолого-педагогічного вивчення дітей з РАС; застосовувати сучасні діагностичні критерії та методики вивчення.	ПРН 8
Здійснювати спостереження за дітьми з РАС, реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей; розуміти моделі співпраці асистента вчителя та вчителя у класі з інклюзивним навчанням.	ПРН 10
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з РАС.	ПРН 12
Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з РАС; визначати шляхи успішної адаптації й соціалізації; здійснювати підготовку до суспільної та виробничої діяльності.	ПРН 13
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо; розуміти технологію проведення засідань групи супроводу, особливості участі фахівців інклюзивно-ресурсного центру в команді психолого-педагогічного супроводу дитини; визначати форми та методи роботи з батьками.	ПРН 14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання для денної форми навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- письмові роботи (складання тез лекцій; квазіпрофесійні завдання; графічні органайзери, кейс вправи; модульна контрольна робота);
- усні відповіді (дискусія, виступи (усні зв'язні розповіді, інформаційні повідомлення, бліц-опитування);
- екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів: поточний, контрольний захід (модульна контрольна робота).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він включає оцінювання теоретичних знань, набутих практичних умінь, здатність студента до аналізу, синтезу, вирішення практичних ситуацій та інші.

Модульний контроль проводиться у письмовій формі – два теоретичні питання та два практичні завдання.

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», Наказ №61/ 01-04 від 24.12.2020 року.

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1.

Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Загальна оцінка за один змістовий модуль складається з поточного оцінювання, виконання самостійної роботи, модульної контрольної роботи (табл. 5.2, 5.3)

Таблиця 5.2

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота		МКР	Сума
П 1-П-11	П 12	50	100
4	6		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота	МКР	Сума
П 1-П-10	50	100
5		

Модульне поточне оцінювання проводиться під час практичних занять. Кількість балів виставляється інтегровано за роботу на практичних заняттях та виконання самостійної роботи і включає: виконання письмових робіт (складання тез лекцій; квазіпрофесійні завдання, графічні органайзери, кейс вправи; модульна контрольна робота); усні відповіді (дискусія, виступи (усні зв'язні розповіді, інформаційні повідомлення, бліц-опитування).

Загальна кількість балів модульного поточного оцінювання – 100 (таблиця 5.4)

Таблиця 5.4.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни для здобувачів освіти денної форми навчання

Показники	Загальна к-сть балів
Змістовий модульний контроль	
Оцінювання роботи на практичних заняттях, інтегроване з самостійною роботою студента: – виконання письмових робіт (складання тез лекцій; квазіпрофесійні завдання, графічні органайзери) 1-2 бали (2,5 модуль 2) – усні відповіді (дискусія, виступи (усні зв'язні розповіді, інформаційні повідомлення, бліц-опитування) 1-2 бали (2,5 модуль 2) Практичне заняття передбачає виконання кейс завдання й оцінюється у 6 балів.	50
– модульна контрольна робота	50
Разом	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота оцінюється в 50 балів та складається з 2 теоретичних питань, 2 завдань практичного характеру. Кількість варіантів завдань відповідає кількості студентів групи. Кожне теоретичне питання оцінюється від 1 до 10 балів, практичне завдання – 15 балів. Критерії

оцінювання: правильність відповіді, повнота висвітлення змісту питання, аргументація відповіді, знання методів, орієнтування у ключових поняттях; логічне, послідовне викладення думок, узагальнення, підбиття підсумків; дотримання норм культури писемного мовлення, наукового стилю викладу думок. Таким чином максимальна оцінка студента за модульну контрольну роботу – 50 балів. До цієї оцінки додається оцінка за модульне поточне оцінювання.

Студенти заочної форми навчання складають екзамен за результатами підготовки та виконаних завдань практичної та самостійної роботи відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затвердженого Наказом ректора від 24.12.2020 року.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Семестровий контроль – екзамен. Під час екзамену студент дає відповіді на 2 теоретичних питання та 2 завдання практичного спрямування. Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання усних відповідей на питання екзаменаційного білету: оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, B) – заслуговує студент, який:

– повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

– має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв’язування проблем професійного спрямування;

– під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує студент, який:

– в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

– вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

– опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

– знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

– ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

– допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

– володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

– володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

– допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

– не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Якщо студент не з'явився на екзамен у визначений час, то у відомості викладач записує його підсумкову модульну оцінку (при умові, що вона ≥ 60 балів) або «не з'явився», якщо ця оцінка становить менше 60 балів.

Студенти, які не з'явилися на екзамен (залік) без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Особливості психолого-педагогічного супроводу дитини з розладами аутистичного спектру

Тема 1. Аутизм як медико-педагогічна проблема

Термінологія проблеми. Етапи розвитку науки про аутизм. Проблема аутизму в онтогенезі. Основні теорії аутизму. Характер симптомів при аутизмі. Причини аутизму. Вивчення вітчизняних наукових досліджень з проблеми розладів спектру аутизму.

Етапи розвитку науки про аутизм.

Клінічна картина аутизму.

Вивчення вітчизняних наукових досліджень з проблеми розладів спектру аутизму.

Тема 2. Діагностичні методики вивчення дітей з РАС

Особливості психолого-педагогічного вивчення дітей з аутизмом. Специфіка пізнавального (когнітивного, інтелектуального) розвитку дитини з РАС. Діагностичні критерії. Діагностичні методики. Психологічний інструментарій діагностики психічного розвитку дітей з розладами аутистичного спектру. Діагностичні критерії аутизму за міжнародними класифікаційними системами. Вивчення осіб з розладами аутистичного спектру за методом наукового спостереження. Правила спостереження. Методики комплексного вивчення дітей з розладами аутистичного спектру. Діагностична карта розвитку дитини. Характеристика діагностики психоедьюкативного (психоосвітнього) профілю дитини (автор Ерік Шоплер). Методика Денверський скринінг-тест. Прогностичні ресурси корекційної роботи із дітьми з розладами аутистичного спектру.

Методики комплексного вивчення дітей з розладами аутистичного спектру.

Діагностична карта розвитку дитини. Діагностика за допомогою нейропсихологічних методик.

Прогностичні ресурси корекційної роботи із дітьми з розладами аутистичного спектру.

Тема 3. Соціалізація дитини з РАС

Особливості вікових етапів соціалізації. Зміст соціалізації дитини з РАС. Основні принципи соціалізації дитини. Окремі моделі процесу соціалізації особистості. Роль сім'ї у соціалізації дитини з РАС. Психолого-педагогічні умови соціалізації дитини з ООП у закладі освіти. Умови успішної соціалізації дитини в суспільстві.

Проектування етапів соціалізації дитини з РАС.

Вплив несприятливих чинників на процес соціалізації особистості.

Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з РАС в інклюзивному освітньому просторі

Організація й впровадження психолого-педагогічного супроводу для дитини з РАС в закладі освіти. Склад та обов'язки учасників команди психолого-педагогічного супроводу учня з РАС. Етапи командного супроводу.

Оцінка стану та особливостей розвитку школяра. Технологія проведення засідань групи супроводу. Встановлення партнерських відносин з батьками дітей. Документація учасників команди супроводу дітей з РАС.

Забезпечення ефективної роботи команди психолого-педагогічного супроводу у навчанні, вихованні та розвитку дітей з розладами аутистичного спектру

Обов'язки учасників команди психолого-педагогічного супроводу учня з РАС: кола Вена

Документація учасників команди супроводу дітей з ООП.

Тема 5. Системний підхід у наданні психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом

Огляд ключових питань. Місце корекційно-розвивальної роботи із дітьми з РАС в системі психолого-педагогічного супроводу. Міждисциплінарна команда фахівців, організація роботи команди. Принцип партнерської взаємодії та

сімейно-центрований підхід в організації психолого-педагогічного супроводу дитини з РАС.

Реалізація системного підходу у наданні психолого-педагогічної допомоги дітям з РАС.

Ресурсне середовище як інструмент підвищення соціальної адаптивності дитини з РАС.

Педагогічний дизайн у корекційно-розвивальній роботі із дитиною з РАС.

Тема 6. Батьки дитини з РАС як учасники команди психолого-педагогічного супроводу

Сімейне виховання дітей з розладами аутистичного спектру. Вплив сімейного виховання на емоційний стан дітей з РАС. Особистісні характеристики батьків, що впливають на стиль ставлення до дитини з РАС. Соціальна робота із сім'ями, які виховують дітей з аутизмом.

Принципи організації спільної діяльності батьків і дітей. Основні принципи взаємодії батьків і дитини.

Методичні нотатки. Поради батькам щодо адаптації дитини з РАС у соціумі.

Когнітивно-поведінкова терапія сім'ї.

Тема 7. Індивідуальна програма розвитку дитини з РАС

Роль командного супроводу у створенні та реалізації ІПР. Цілі в ІПР як основної частини документу. Оцінювання та коригування цілей за потреби у процесі роботи. Ієрархія навчальних цілей у корекційно-розвивальній роботі із дитиною з РАС. Пріоритетність соціальної сфери розвитку. SMART-підхід у визначенні навчальної цілі, моніторингу її виконання.

Роль фахівців команди в реалізації навчальної цілі.

Особливості формування ІПР дитини (аналіз зразків).

Механізм моніторингу успішності ІПР.

Модуль 2. Методичні аспекти надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з РАС

Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дітей з розладами спектру аутизму в умовах Інклюзивно-ресурсного центру

Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з РАС. Взаємодія фахівців (консультантів) в умовах ІРЦ. Комплексна оцінка розвитку дитини. Участь фахівців Інклюзивно-ресурсного центру в командах психолого-педагогічного супроводу дитини. Надання методичної допомоги педагогічним працівникам.

Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з розладами аутистичного спектру.

Сучасні тенденції діяльності ІРЦ (на прикладі Закарпатської області).

Форми взаємодії ІРЦ з педагогічними працівниками закладів освіти.

Тема 9. Організація навчання дітей з розладами аутистичного спектру у закладі освіти

Умови долучення дитини з розладами аутистичного спектру до освітньо-корекційного процесу. Впровадження безперешкодного середовища для дітей з РАС. Особливості організації інклюзивного навчання дітей з розладом аутистичного спектра. Нормалізація психофізіологічного стану дитини із РАС. Показники, що характеризують особливості пізнавальної сфери і психомоторної функції дитини: особливості уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення; особливості психомоторної сфери (стан тону, загальної моторики, дрібної моторики, зорово-моторної координації, моторна швидкість, пластичність, рухове наслідування, тактильний контакт).

Педагогічні засади роботи із дітьми з РАС у класі з інклюзивним навчанням.

Можливості ресурсної кімнати та медіатеки у роботі зі школярем з РАС

Забезпечення психолого-педагогічних умов навчання учнів з РАС.

Тема 10. Педагогічні технології навчання дітей з розладами аутистичного спектру у інклюзивному освітньому середовищі

Моделі співпраці асистента вчителя та вчителя у класі з інклюзивним навчанням. Зміст поняття «педагогічні технології», їх класифікація. Методи та прийоми навчання учнів з РАС. Особливості стилю навчання дітей з розладами аутистичного спектру. Індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням сильних сторін та потреб дітей з аутизмом. Технологія виявлення особливостей

розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.

Інноваційні методи навчання школярів з РАС у класах з інклюзивним навчанням.

Дослідницький проект. Практичні рекомендації щодо організації освітнього процесу для дітей з РАС в контексті інклюзивного навчання.

Етикет спілкування.

Тема 11. Технологія системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації

Напрями корекційно-розвивальних занять. Формування базового відчуття безпеки та довіри. Формування здатності до діалогу, уміння контактувати. Ігротерапія.

Встановлення емоційного контакту, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки. Психокорекційні технології для дітей з аутизмом: поведінкова терапія, ТЕАССН-програма, холдінг-терапія, групова терапія, метод вибору, комунікативна терапія. Поведінкові методи роботи із дітьми з РАС.

Корекційно-розвиткова робота із дітьми з РАС.

Картотека корекційно-розвиткових вправ.

Вебінар з особливостей надання корекційно-розвиткових послуг учням з РАС (науково-методичні нотатки на основі перегляду відеоматеріалу).

Тема 12. Допоміжні технології для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі

Зміст поняття «допоміжні технології». Послідовність застосування приладів з допоміжних технологій. Особливості допоміжних технологій для дітей з аутизмом в освітньому середовищі.

Особливості допоміжних технологій для дітей з РАС в інклюзивному освітньому середовищі.

Використання цифрових технологій для розвитку дітей з РАС.

Асистивні технології у освітньому процесі.

Тема 13. Співпраця фахівців та сім'ї, що виховує дитину з РАС

Технологія інтерактивного спілкування педагога з батьками. Напрями роботи та потреби сімей з дітьми із РАС. Основні засади ефективної роботи фахівців команди психолого-педагогічного супроводу з родиною. Принципи роботи корекційного психопедагога. Форми та методи корекційної роботи з батьками.

Інформаційний проект. Напрями роботи з батьками школяра з РАС.

Технологія інтерактивного спілкування педагога з батьками.

Стилі сімейного виховання родин, що мають дитину з особливими освітніми потребами.

6.2. Структура навчальної дисципліни

1	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л.	пр	лаб	с.р.	і.р		л	пр.	лаб	с.р	і.р.
2	3	4	5	6		8	9	10	11	12		
Модуль 1. Особливості психолого-педагогічного супроводу дитини з розладами аутистичного спектру												
Тема 1. Аутизм як медико-педагогічна проблема	14	2	4		8		14	2			12	
Тема 2. Діагностичні методики вивчення дітей з РАС	14	4	4		6		14				14	
Тема 3. Соціалізація дитини з РАС	8	2	2		4		8		2		6	
Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з РАС в інклюзивному освітньому просторі	10	4	4		2		10		2		8	
Тема 5. Системний підхід у наданні психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом	12	2	4		6		12		2		10	
Тема 6. Батьки дитини з РАС як учасники команди психолого-педагогічного супроводу	12	2	4		6		12		2		10	
Тема 7. Індивідуальна програма розвитку дитини з РАС	14	2	4		8		14		2		12	
Узагальнення матеріалу. Модульна контрольна робота 1	6		2		4		6	6			6	
Разом за змістовим модулем 1	90	18	28		44		90		6		78	
Модуль 2. Методичні аспекти ефективної співпраці у роботі з дитиною з РАС												
Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дітей з розладами спектру аутизму в умовах Інклюзивно-ресурсного центру	14	2	4		8		14	2	2		10	
Тема 9. Організація навчання дітей з розладами аутистичного спектру у закладі освіти	16	4	4		8		16			2	2	

Тема 10. Педагогічні технології навчання дітей з розладами аутистичного спектру у інклюзивному освітньому середовищі	14	4	4		6		14				10	
Тема 11. Технологія системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації	14	4	4		6		14				14	
Тема 12. Допоміжні технології для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі	12	2	4		6		12	2			10	
Тема 13. Співпраця фахівців та сім'ї, що виховує дитину з РАС	12	2	4		6		12	2	2		8	
Узагальнення матеріалу. Модульна контрольна робота	8	-	2	-	6		8				8	
Разом за змістовим модулем 2	90	18	26		46		90	8	6		76	
Усього годин	180	36	54		90		180	14	12		154	

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	
		денна	заочна
Модуль 1. Особливості психолого-педагогічного супроводу дитини з розладами спектру аутизму			
1.	Тема 1. Етапи розвитку науки про аутизм.	2	2
2.	Тема 2. Клінічна картина аутизму	2	
3.	Тема 3. Методики комплексного вивчення дітей з розладами аутистичного спектру	2	
4.	Тема 4. Діагностична карта розвитку дитини. Діагностика за допомогою нейропсихологічних методик	2	2
5.	Тема 5. Проектування етапів соціалізації дитини з РАС	2	
6.	Тема 6. Забезпечення ефективної роботи команди психолого-педагогічного супроводу у навчанні, вихованні та розвитку дітей з розладами аутистичного спектру	2	
7.	Тема 7. Обов'язки учасників команди психолого-педагогічного супроводу учня з РАС: кола Вена	2	
8.	Тема 8. Реалізація системного підходу у наданні психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом	2	2
9.	Тема 9. Ресурсне середовище як інструмент підвищення соціальної адаптивності дитини з РАС	2	
10.	Тема 10. Принципи організації спільної діяльності батьків і дітей. Основні принципи взаємодії батьків і дитини	2	
11.	Тема 11. Методичні нотатки. Поради батькам щодо адаптації	2	

	дитини з РАС у соціумі.		
12.	Тема 12. Роль фахівців команди в реалізації навчальної цілі	2	
13.	Тема 13. Особливості формування ІПР дитини (аналіз зразків)	2	
	Узагальнення матеріалу. Модульна контрольна робота 1	2	
		28	6
Модуль 2. Методичні аспекти ефективної співпраці у роботі з дитиною з РАС			
14.	Тема 14. Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з розладами аутистичного спектру	2	
15.	Тема 15. Сучасні тенденції діяльності ІРЦ (на прикладі Закарпатської області)	2	
16.	Тема 16. Педагогічні засади роботи із дітьми з РАС у класі з інклюзивним навчанням	2	
17.	Тема 17. Можливості ресурсної кімнати та медіатеки у роботі зі школярем з РАС	2	2
18.	Тема 18. Інноваційні методи навчання школярів з РАС у класах з інклюзивним навчанням	2	
19.	Тема 19. Дослідницький проект. Практичні рекомендації щодо організації освітнього процесу для дітей з РАС в контексті інклюзивного навчання	2	2
20.	Тема 20. Корекційно-розвиткова робота із дітьми з РАС	2	
21.	Тема 21. Картотека корекційно-розвиткових вправ	2	
22.	Тема 22. Особливості допоміжних технологій для дітей з аутизмом в інклюзивному освітньому середовищі	2	
23.	Тема 23. Використання цифрових технологій для розвитку дітей з РАС	2	
24.	Тема 24. Інформаційний проект. Напрями роботи з батьками школяра з РАС	2	
25.	Тема 25. Технологія інтерактивного спілкування педагога з батьками	2	2
	Узагальнення матеріалу. Модульна контрольна робота 2	2	6
	Всього	26	12

6.4. Самостійна робота

Назва теми	Форма навчання	
	денна	заочна
Модуль 1. Особливості психолого-педагогічного супроводу дитини з розладами аутистичного спектру		
Тема 1. Вивчення вітчизняних наукових досліджень з проблеми розладів спектру аутизму	8	12
Тема 2. Прогностичні ресурси корекційної роботи із дітьми з розладами аутистичного спектру	6	14
Тема 3. Вплив несприятливих чинників на процес соціалізації особистості	4	6
Тема 4. Документація учасників команди супроводу дітей з ООП	2	8
Тема 5. Педагогічний дизайн у корекційно-розвивальній роботі із дитиною з РАС	6	10

Тема 6. Когнітивно-поведінкова терапія сім'ї	6	10
Тема 7. Механізм моніторингу успішності	8	12
Узагальнення матеріалу	4	6
Модуль 2. Методичні аспекти ефективної співпраці у роботі з дитиною з РАС		
Тема 8. Форми взаємодії ІРЦ з педагогічними працівниками закладів освіти.	8	10
Тема 9. Забезпечення психолого-педагогічних умов навчання учнів з РАС	8	16
Тема 10. Етикет спілкування	6	10
Тема 11. Вебінар з особливостей надання корекційно-розвиткових послуг учням з РАС (науково-методичні нотатки на основі перегляду відеоматеріалу).	6	14
Тема 12. Асистивні технології у освітньому процесі	6	10
Тема 13. Стили сімейного виховання родин, що мають дитину з особливими освітніми потребами.	6	8
Узагальнення матеріалу	6	8
Всього	90	154

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: мультимедійний комплекс, гаджети.

Програмне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни, комплект навчально-методичного забезпечення, презентації навчального матеріалу, наукова література зі спеціальної й інклюзивної освіти (фахові статті, тези тощо).

Дистанційне навчання: Google Meet, Google Classroom.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи навчання: словесні – лекція за видами, дискусія; наочні – візуалізація; практичні – проєкти, дослідницькі науково-пошукові завдання, створення графічних органайзерів; метод кейс, інтерактивні.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Базима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Київ: Літера ЛТД, 2019. 144 с.
2. Компанець Н. М., Луценко І. В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ: навчально-методичний посібник. Київ, 2017. 66 с.
3. Недозим І. Учні початкових класів із розладами аутистичного спектра: навчання та розвиток: навчально-методичний посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 96 с.
4. Островська К. О., Островський І. П., Сайко Х. Я. Індивідуальний маршрут дитини з розладами спектру аутизму. Навчальний посібник, 2017. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 52 с.
5. Островська К.О., Качмарик Х.В., Дробіт Л.Р. Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра. Навчальний посібник, Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка., 2017. 124 с.
6. Скрипник Т. В. Діти з аутизмом в інклюзії: сценарії успіху : монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 208 с.
7. Спеціальна педагогіка: навч. посіб. для студ.вищ. навч.закл. О. В. Мартинчук, І. М. Маруненко, К. В. Луцько та ін.. Київ, ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 364 с.
8. Сухіна І. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом : посібник / І. Сухіна, І. Риндер, Т. Скрипник ; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України ; за ред. І. В. Сухіної. Київ ; Чернівці : Букрек, 2017. 192 с.
9. Сухіна І. Родинний супровід дітей раннього віку з аутизмом : методичні рекомендації. Київ, 2017. 70 с.
10. Тарасун В.. Аутологія: теорія і практика. Підручник. К.: «Вадекс», 2018. 590 с.
11. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

12. Шкварська Т. М. Психологічний супровід дітей з розладами спектра аутизму : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2017. 152 с.

Додаткова

13. Вікарі Стефано. У нас дитина з аутизмом. Допомога сім'ям із дітьми з аутизмом [Текст] : Практ. рек. для педагогів та батьків; [пер. італ. І. В. Кононова]. Харків : Ранок, 2019. 112 с.

14. Діагностичні методики у наукових дослідженнях (для студентів 016 «Спеціальна освіта» денної та заочної форм навчання). Навчальний посібник [Текст] / Укладач Стеблюк С. В. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2021. 105 с.

15. Душка А.Л. Психологічний супровід родин дітей з розладами аутистичного спектра в умовах стресу [Текст]: методичні рекомендації; Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 99 с.

16. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 190 с.

17. Клішевич Н.А., Заєркова Н.В. Сучасні підходи до організації інклюзивного навчання в закладах вищої освіти. Інклюзивне навчання: основні принципи та дієві технології: [монографія]. Колектив авторів; відп. ред. Г. В. Давиденко. Вінниця, 2018. С. 20-34

18. Сільберман Стів. Що приховує аутизм. Майбутнє нейрорізноманіття [Текст]; пер. з англ. Н. Яцюк. Київ : Наш Формат, 2021. 512 с.

19. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія. К.: Видавництво. «Фенікс», 2010. 320 с.

20. Стеблюк С.В. Методи корекційно спрямованого навчання молодших школярів в інклюзивному освітньому середовищі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ. № 75, 2021. С. 82-86

21. Стеблюк С. В. Здоров'язберігаючі технології в інклюзивному освітньому середовищі. № 3 (2024): Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи, 2024. С.43-47

22. Стеблюк С.В., Грин А.-М. Г. Особливості підготовки дітей з аутизмом до інтеграції в освітній процес. Соціально-психологічні проблеми суспільства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16-17 квітня 2021 р. Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. С.85-86

23. Стеблюк С., Грин А.-М. Використання закордонного досвіду у роботі з дітьми із розладами аутистичного спектру, Збірник студентських наукових праць «Освітній альманах» [вступ. слово, упоряд., заг. редак. Наталії Мачинської]. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка. 2022. С.43-46

24. Стеблюк С.В., Пишка О.П. Гра як метод навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Інноваційна педагогіка. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Випуск 43. Т. 2. 2022. С.43-47

25. Тарасун В. В. Нейробиологія розвитку і навчання дитини. Теорія і практика аутології. Основи психосоматики / мультимедійний супровід навчальних дисциплін : навч.-метод. посіб. Київ : Книга-плюс, 2017. 304 с.

26. Тельна О. А., Маланчій В. О., Дацьо Н. О, Сидорів С. М., Селепій О. Д., Весніна Н. В., Приймак Н. П., Сидорів Я. М. Сходинки інклюзії : наук.-практ. посіб. для педагогів, студентів та батьків. ІваноФранківськ : видавець Кушнір Г. М., 2019. 156 с.

27. Олексюк В. Р. Моделі психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами спектру аутизму. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Педагогіка та психологія». 2019. Вип. 2 (10), ч. 2. С. 97-100.

28. Хворова Г. М. Дитина з аутизмом: технології формування батьківської компетентності [Текст] : навч.-метод. посіб. Київ : Талком, 2020. 104 с.

29. Ярмола Н. А. Діти дощу. Діти з розладами аутистичного спектра [Текст]. Харків : Ранок : Кенгуру, 2020. 32 с.

30. Adrien J.L., M. Faure, A.Perrot, L. Hameury, B. Garrau, C. Barthelemy, D. Savage (1991). Autism and family home movies: preliminary findings. *Journal of Autist and Developmental Disorders*, 21, 43-51.

31. Stebljuk S. Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the conditions of Inclusive Education / S. Stebljuk, Y. Bondarenko., K. Torop., N.Yarmola, I. Kuzava, & D. Shulzhenko. *RAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12 (4), 329-345. URL: <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253>

Інтернет-джерела

32. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

33. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

34. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами. Постанова Кабінету від 21 липня 2021 р. № 765 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>

35. Про затвердження Положення про інклюзивно–ресурсний центр. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року № 545. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545–2017–п 8>

36. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Наказ Міністерства освіти й науки України від 08 червня 2018 року, №609. URL: <file:C:/Users/HOME/Downloads/5b1e721d2c67a022705177.pdf>

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 202 / 202 н.р. без змін; зі змінами
(Додаток).

Протокол № ___ від « ___ » ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20 ___ / 20 ___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20 ___ / 20 ___ н. р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20 ___ / 20 ___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____